

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเล่นผลการวิจัย มีดังนี้

P หมายถึง ค่าร้อยละของจำนวนหนังสือแต่ละประเภท

ประเภทของหนังสือหายาก

1. หมายถึง หนังสือหายากที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์

1.1 หมายถึง หนังสือเก่าที่มีความสำคัญเป็นเอกสารปฐมภูมิตำานประวัติศาสตร์พิมพ์ของประเทศไทย คือสัตพิมพ์ในช่วงระยะ 50-80 ปีแรกของการดำเนินการพิมพ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2379-2430 และ พ.ศ. 2431-2460)

1.2 หมายถึง หนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิงคดีจากโรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หรือโรงพิมพ์อื่น ๆ ที่พิมพ์หนังสือปกอ่อนประเภทเดียวกัน

1.3 หมายถึง หนังสือที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด (Limited Editions) หรือหนังสือที่จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ

1.4 หมายถึง หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรกหรือหนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีในหอสมุดแห่งชาติ หอพระสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสถาน และกรมศิลปากร

1.5 หมายถึง หนังสือที่พิมพ์ในช่วงระยะ พ.ศ. 2485-2487

2. หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations)

2.1 หมายถึง หนังสือที่รัฐบาลประกาศให้เป็นหนังสือต้องห้าม (Banned Book)

2.2 หมายถึง หนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานเพียงส่วนน้อยที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนนั้น

2.3 หมายถึง หนังสือที่กุขึ้น หรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม

2.4 หมายถึง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระนิพนธ์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ พระนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ และหนังสือที่ได้รับรางวัล หรือชนะเลิศการประกวด

3. หมายถึง หนังสือเก่าที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม

3.1 หมายถึง หนังสือเก่าที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์

3.2 หมายถึง หนังสือซึ่งใช้วัสดุมีค่าจัดทำอย่างประณีตสวยงาม (Deluxe

Editions)

3.3 หมายถึง หนังสือที่มีภาพประกอบที่มีคุณค่า

3.4 หมายถึง หนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา

4. หมายถึง หนังสือที่มีประวัติการครอบครอง

4.1 หมายถึง หนังสือที่มีภาพของผู้แต่ง หรือเจ้าของหนังสืออยู่ในเล่ม

4.2 หมายถึง หนังสือที่มีบรรณลัทธิ (Bookplate) คือป้าย หรือตราประจำตัวของเจ้าของหนังสือ

4.3 หมายถึง หนังสือฉบับที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่ม

เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จำแนกหมวดหมู่ของหนังสือหายากภาษาไทย ส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงค์ประพันธ์ ตามหมวดวิชา 10 หมวดของระบบการสัณฐานแบบทศนิยมของดิวอี้ (Dewey Decimal Classification System) ดังนี้

000 เบ็ดเตล็ด

100 ปรัชญา

200 คำล้นา

300 สังคมศาสตร์

400 ภาษาศาสตร์

500 วิทยาศาสตร์

600 วิทยาศาสตร์ประยุกต์

700 ศิลปะและการบันเทิง

800 วรรณคดี

900 ประวัติศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการเสนอผลการประเมินค่าหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงค์ประพันธ์ ที่มีในศูนย์นราธิปไตยการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้เกณฑ์ประเมินค่าหนังสือหายาก 16 ข้อ เป็นเกณฑ์ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจากการสำรวจหนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิพงค์ประพันธ์ ในศูนย์นราธิปไตย-

เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ จำนวนทั้งสิ้น 4,215 ชื่อเรื่อง พบว่าเป็นหนังสือภาษาไทยหมวดสังคมศาสตร์ มากที่สุด จำนวน 1,217 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.873 รองลงมาได้แก่หนังสือภาษาไทยหมวดคำสอนจำนวน 845 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.047 หมวดวรรณคดีจำนวน 741 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.580 หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 718 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.035 หมวดวิชาที่มีหนังสือภาษาไทยจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่หมวดวิชาศาสตร์จำนวน 30 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.712 ดังปรากฏในตารางที่ 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์รารีเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้า และเป็นศูนย์บริการเอกสารการวิจัยทางสังคมศาสตร์

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของหนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ จำแนกตามหมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
เบ็ดเตล็ด	196	4.650
ปรัชญา	70	1.661
คำสอน	845	20.047
สังคมศาสตร์	1,217	28.873
ภาษาศาสตร์	100	2.372
วิทยาศาสตร์	30	0.712
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	173	4.104
ศิลปะและการบันเทิง	125	2.966
วรรณคดี	741	17.580
ประวัติศาสตร์	718	17.035
รวม	4,215	100

ในจำนวนหนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ 4,215 ชื่อเรื่องนี้ เป็นหนังสือหายากภาษาไทย จำนวน 907 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.518 และเมื่อผู้วิจัยได้จำแนกหนังสือหายากภาษาไทย ส่วนพระองค์ฯตามหมวดหมู่วิชา พบว่า ในจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ 907 ชื่อเรื่อง นั้น เป็นหนังสือหายากภาษาไทยในหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน 285 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.422 รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากภาษาไทยหมวดสังคมศาสตร์ 206 ชื่อเรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 22.712 หมวดคำสนทนา 191 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.058 หมวดประวัติศาสตร์ 141 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.546 หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ 27 ชื่อเรื่อง คิดเป็น ร้อยละ 2.977 หมวดภาษาศาสตร์ 20 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.205 หมวดศิลปะและการ บันเทิง 15 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.654 หมวดปรัชญา 11 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.213 หมวดวิทยาศาสตร์ 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.662 หมวดวิชาที่มีหนังสือหายากภาษาไทย จำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด มีหนังสือหายากภาษาไทย 5 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.551 ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯทั้งหมด จำแนกตาม หมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
เบ็ดเตล็ด	5	0.551
ปรัชญา	11	1.213
คำสนทนา	191	21.058
สังคมศาสตร์	206	22.712
ภาษาศาสตร์	20	2.205
วิทยาศาสตร์	6	0.662
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	27	2.977
ศิลปะและการบันเทิง	15	1.654
วรรณคดี	285	31.422
ประวัติศาสตร์	141	15.546
รวม	907	100

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ เปรียบเทียบกับหนังสือ
ภาษาไทยส่วนพระองค์ฯทั้งหมด โดยจำแนกตามหมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	หนังสือหายากภาษาไทย ส่วนพระองค์ฯ	หนังสือภาษาไทย ส่วนพระองค์ฯทั้งหมด
เบ็ดเตล็ด	2.551 (5)	100 (196)
ปรัชญา	15.714 (11)	100 (70)
คำล้นา	22.604 (191)	100 (845)
สังคมศาสตร์	16.927 (206)	100 (1,217)
ภาษาศาสตร์	20 (20)	100 (100)
วิทยาศาสตร์	20 (6)	100 (30)
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	15.607 (27)	100 (173)
ศิลปะและการบันเทิง	12 (15)	100 (125)
วรรณคดี	38.462 (285)	100 (741)
ประวัติศาสตร์	19.638 (141)	100 (718)

จากตารางที่ 3 เมื่อนำจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ มาเปรียบเทียบกับ
จำนวนหนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ฯทั้งหมด โดยจำแนกตามหมวดหมู่วิชา พบว่า

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ฯในหมวดเบ็ดเตล็ด จำนวน 196 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือ
หายากภาษาไทย 5 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.551

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ฯในหมวดปรัชญา จำนวน 70 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายาก
ภาษาไทย 11 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.714

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดคำสนทนา จำนวน 845 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายาก
ภาษาไทย 191 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.604

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 1,217 ชื่อเรื่อง เป็น
หนังสือหายากภาษาไทย 206 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.927

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดภาษาศาสตร์ จำนวน 100 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือ
หายากภาษาไทย 20 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือ
หายากภาษาไทย 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวน 173 ชื่อเรื่อง เป็น
หนังสือหายากภาษาไทย 27 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.607

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดศิลปะและการบันเทิง จำนวน 125 ชื่อเรื่อง เป็น
หนังสือหายากภาษาไทย 15 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดวรรณคดี จำนวน 741 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือ
หายากภาษาไทย 285 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.462

หนังสือภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 718 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือ
หายากภาษาไทย 141 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.638

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่มีเนื้อหาวิชาด้านมนุษย-
ศาสตร์ (ตามเกณฑ์การแบ่งเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ของ แอสไฮม์ และคณะ)
เปรียบเทียบกับหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้งหมด

N = 907

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
ปรัชญา	11	1.213
คำสอน	191	21.058
ภาษาศาสตร์	20	2.205
ศิลปะและการบันเทิง	15	1.654
วรรณคดี	285	31.422
รวม	522	57.552

หนังสือที่มีเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์นั้น หากจะแบ่งตามเกณฑ์การแบ่งเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ของแอสไฮม์และคณะ (Asheim, and others. 1957: 1-2) ประกอบด้วยหนังสือในหมวดปรัชญา หมวดคำสอน หมวดภาษาศาสตร์ หมวดศิลปะและการบันเทิง และหมวดวรรณคดี เมื่อนำหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดวิชาดังกล่าวมาเปรียบเทียบกับจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้งหมด ดังที่แสดงในตารางที่ 4 พบว่า ในจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ 907 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากที่มีเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ 522 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.552 และหากจะแบ่งเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ตามเกณฑ์การแบ่งเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ของคณะกรรมการแห่งชาติทางด้านมนุษยศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (National Commission on the Humanities) ซึ่งประกอบด้วยหนังสือในหมวดปรัชญา หมวดคำสอน หมวดภาษาศาสตร์ หมวดศิลปะและการบันเทิง หมวดวรรณคดี และหมวดประวัติศาสตร์ (The Commission on the Humanities 1960: 10) หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ในหมวดวิชาดังกล่าวมีจำนวน 663 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.098 ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่มีเนื้อหาวิชาด้านมนุษย-
ศาสตร์ (ตามเกณฑ์การแบ่งเนื้อหาวิชาด้านมนุษยศาสตร์ของคณะกรรมการแห่งชาติ
ทางด้านมนุษยศาสตร์แห่งสหรัฐอเมริกา (National Commission on the Huma-
nities) เปรียบเทียบกับหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้งหมด
N = 907

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
ปรัชญา	11	1.213
ศาสนา	191	21.058
ภาษาศาสตร์	20	2.205
ศิลปะและการบันเทิง	15	1.654
วรรณคดี	285	31.422
ประวัติศาสตร์	141	15.546
รวม	663	73.098

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 4 และตารางที่ 5 สอดคล้องกับสัมมติฐานในการวิจัย
ข้อ 2 ที่ว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ มีเนื้อหาเน้นหนักในสาขามนุษยศาสตร์

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่มีเนื้อหาวิชาด้านสังคม-
ศาสตร์ เปรียบเทียบกับหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้งหมด

N = 907

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
สังคมศาสตร์	206	22.712
รวม	206	22.712

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่มีเนื้อหาทางด้าน
สังคมศาสตร์ มีจำนวน 206 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.712

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่มีเนื้อหาวิชาด้านวิทยา-
ศาสตร์ เปรียบเทียบกับหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้งหมด

N = 907

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
วิทยาศาสตร์	6	0.662
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	27	2.977
รวม	33	3.639

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่มีเนื้อหาทาง
ด้านวิทยาศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มีจำนวน 33 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.639

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ สำนักตามประเภทของหนังสือหายาก 4 ประเภท เปรียบเทียบกับหนังสือ

ภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ ทั้งหมด

N = 4215

ประเภทของหนังสือหายาก	หมวดหมู่										รวม	P
	เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	คำสอน	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิชา- ศาสตร์	วิชา- ศาสตร์	วิทยาศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปะและ การบันเทิง	วรรณคดี		
ประเภทที่ 1	0.119 (5)	0.142 (6)	4.104 (173)	3.464 (146)	0.380 (16)	0.119 (5)	0.569 (24)	0.332 (14)	6.619 (279)	3.155 (133)	19.004 (801)	100 (4215)
ประเภทที่ 2	0.047 (2)	-	0.593 (25)	0.474 (20)	0.047 (2)	0.024 (1)	0.047 (2)	0.024 (1)	4.271 (180)	0.902 (38)	6.429 (271)	100 (4215)
ประเภทที่ 3	0.047 (2)	0.190 (8)	2.064 (87)	3.369 (142)	0.237 (10)	0.095 (4)	0.546 (23)	0.119 (5)	3.938 (166)	1.779 (75)	12.384 (522)	100 (4215)
ประเภทที่ 4	0.071 (3)	0.119 (5)	2.800 (118)	2.657 (112)	0.308 (13)	0.095 (4)	0.380 (16)	0.237 (10)	5.385 (227)	2.467 (104)	14.519 (612)	100 (4215)

P = จำนวนร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ ทั้งหมด

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากได้มากกว่า 1 ประเภท

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 8 พบว่า ประเภทของหนังสือหายากภาษาไทย ส่วนพระองค์ฯ มีทั้งสิ้น 4 ประเภท ตามเกณฑ์ประเมินค่าหนังสือหายากที่สร้างขึ้น เมื่อนำจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯแต่ละประเภทมาเปรียบเทียบกับจำนวนหนังสือภาษาไทย ส่วนพระองค์ทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยประเภทที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์การพิมพ์ มีจำนวนมากที่สุด 801 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.004 รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากที่มีประวัติการครอบครอง จำนวน 612 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.519 หนังสือหายากที่เป็นหนังสือเก่า มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม จำนวน 522 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.384 และหนังสือหายากที่มีเนื้อหาเป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations) เป็นประเภทของหนังสือหายากที่มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 271 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.429

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ สำนักตามประเภทของหนังสือหายาก 4 ประเภท

N = 907

หมวดหมู่ ประเภท ของหนังสือหายาก	เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	คำสอน	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปะและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- ศาสตร์	รวม	P
ประเภทที่ 1	0.551 (5)	0.661 (6)	19.074 (173)	16.097 (146)	1.764 (16)	0.551 (5)	2.646 (24)	1.544 (14)	30.761 (279)	14.664 (133)	88.313 (801)	100 (907)
ประเภทที่ 2	0.221 (2)	-	2.756 (25)	2.205 (20)	0.221 (2)	0.110 (1)	0.221 (2)	0.110 (1)	19.845 (180)	4.190 (38)	29.879 (271)	100 (907)
ประเภทที่ 3	0.221 (2)	0.882 (8)	9.592 (87)	15.656 (142)	1.102 (10)	0.441 (4)	2.536 (23)	0.551 (5)	18.302 (166)	8.269 (75)	57.552 (522)	100 (907)
ประเภทที่ 4	0.330 (3)	0.551 (5)	13.013 (118)	12.348 (112)	1.433 (13)	0.441 (4)	1.764 (16)	1.102 (10)	25.027 (227)	11.466 (104)	67.475 (612)	100 (907)

P = จำนวนร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯทั้งหมด

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากได้มากกว่า 1 ประเภท

จากตารางที่ 9 หน้าหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ มาจำแนกตามประเภทของหนังสือหายาก 4 ประเภท ตามเกณฑ์ประเมินค่าหนังสือหายากที่สร้างขึ้น พบว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ จำนวน 907 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากภาษาไทยประเภทที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน 801 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 88.313 รองลงมาได้แก่หนังสือหายากที่มีประวัติการครอบครอง จำนวน 612 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.475 หนังสือหายากที่เป็นหนังสือเก่า มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม จำนวน 522 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 57.552 และหนังสือหายากที่มีเนื้อหาเป็นที่ยกย่อง (Reputations) เป็นประเภทของหนังสือหายากที่มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 271 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.879

หนังสือหายากภาษาไทยประเภทที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์มากที่สุด จำนวน 801 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน 279 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.761 รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากหมวดคำสอน จำนวน 173 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.074 หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 146 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.097 หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 133 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 14.664 หมวดวิชาที่มีหนังสือหายากภาษาไทยประเภทที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์จำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด และวิทยาคำล่ำตระ หมวดวิชาละ 5 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.551

หนังสือหายากที่มีเนื้อหาเป็นที่ยกย่อง (Reputations) จำนวน 271 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน 180 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.845 รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากหมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 38 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.190 หมวดคำสอน จำนวน 25 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.756 หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 20 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.205 หมวดวิชาที่มีหนังสือหายากที่มีเนื้อหาเป็นที่ยกย่อง (Reputations) จำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ หมวดวิทยาคำล่ำตระ และหมวดศิลปะและการบันเทิง หมวดวิชาละ 1 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.110 และหมวดวิชาที่ไม่มีหนังสือหายากที่มีเนื้อหาเป็นที่ยกย่อง (Reputations) เลย คือ หมวดปรัชญา

หนังสือหายากที่เป็นหนังสือเก่า มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม จำนวน 522 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน 166 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.302 รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 142 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.656 หมวดคำสอน จำนวน 87 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.592

หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 75 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.269 หมวดวิชาที่มีหนังสือหายากที่เป็นหนังสือเก่า มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงามจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด จำนวน 2 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.221

หนังสือหายากที่มีประวัติการครอบครอง จำนวน 612 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือหายากหมวดวรรณคดีมากที่สุด จำนวน 227 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.027 รองลงมาได้แก่ หนังสือหายากหมวดคำล้นา จำนวน 118 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.013 หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 112 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.348 หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 104 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.466 หมวดวิชาที่มีหนังสือหายากที่มีประวัติการครอบครองจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด จำนวน 3 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.330

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์สำเนาตามลักษณะของหนังสือหายาก 16 ลักษณะ

N = 907

ประเภท ของหนังสือหายาก	หมวดหมู่											รวม	ร้อยละ
	เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	คำสมา	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- ศาสตร์	รวม		
ประเภทที่ 1 หนังสือที่มีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์พิมพ์													
1.1	1	1	11	33	4	2	3	2	146	12	215	23.075	
1.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
1.3	5	4	160	106	4	4	19	12	116	112	542	59.757	
1.4	4	3	76	96	9	3	16	12	88	113	420	46.307	
1.5	-	1	6	13	3	-	4	2	5	11	45	4.961	
ประเภทที่ 2 หนังสือที่สืบเนื้อหาเป็นคำกล่าวขลัง (Reputations)													
2.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2.2	-	-	1	1	-	-	-	-	5	2	9	0.992	
2.3	-	-	-	3	-	-	-	-	3	-	6	0.662	
2.4	2	-	24	17	2	1	2	1	175	37	261	28.776	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ประเภท ของหนังสือหายาก	หมวดหมู่											รวม	ร้อยละ	
	เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	ศาสนา	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์	วิทยาศาสตร์	วิทยาศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปะและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- ศาสตร์			
ประเภทที่ 3 หนังสือเก่าที่ตีพิมพ์เล่มสมบูรณ์ หรือตีพิมพ์เล่มสวยงาม														
3.1	2	9	72	133	8	2	16	5	147	65	459	50.606		
3.2	1	5	28	39	4	4	12	2	41	24	160	17.641		
3.3	-	-	4	14	-	-	2	3	12	13	48	5.292		
3.4	-	-	2	-	-	1	-	-	2	2	7	.772		
ประเภทที่ 4 หนังสือที่ตีพิมพ์การครอบครอง														
4.1	1	1	63	44	4	-	7	4	38	79	241	26.571		
4.2	-	1	55	27	6	2	5	5	168	27	296	32.635		
4.3	2	3	59	70	8	2	11	6	87	45	293	32.304		

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากมากกว่า 1 ลักษณะ

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ จำนวน 907 ชื่อเรื่อง เมื่อจำแนกตามลักษณะของหนังสือหายาก 16 ลักษณะ พบว่าเป็นหนังสือหายากที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด (Limited Editions) มากที่สุด จำนวน 542 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.757 รองลงมาได้แก่ หนังสือเก่าที่ตกทอดมาถึงปัจจุบัน โดยมีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ จำนวน 459 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.606 หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก หรือหนังสือที่พิมพ์จากต้นฉบับที่มีในหอสมุดแห่งชาติ หอพระสมุดวชิรญาณ ราชบัณฑิตยสถาน และกรมศิลปากร จำนวน 420 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 46.307 หนังสือที่มีบรรณสิทธิ์ คือป้าย หรือตราประจำตัวของเจ้าของหนังสือ จำนวน 296 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.635 หนังสือฉบับที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเติมเขียนไว้ในเล่ม จำนวน 293 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 32.304 และลักษณะของหนังสือหายากภาษาไทยที่มีจำนวนน้อยที่สุด ได้แก่ หนังสือที่กุขึ้น หรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม มีจำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.662

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 7 สอดคล้องกับสัมมตฐานการวิจัยข้อ 1 ที่ว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนคราธิปกพงศ์ประพันธ์ ที่มีในศูนย์ฯ ราชภัฏ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์นั้น ส่วนใหญ่เป็นหนังสือหายากที่พิมพ์จำนวนจำกัด (Limited Editions)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากประเภทที่ตีความสำคัญด้านประวัติการพิมพ์ สำนักตามลักษณะของหนังสือหายาก

N = 801

หมวดหมู่ หนังสือหายาก ประเภทที่ 1	หนังสือที่ตีความสำคัญทางด้านประวัติการพิมพ์										รวม	ร้อยละ
	เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	คำสอน	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- ศาสตร์		
1	5	6	173	146	16	5	24	14	279	133	801	100
1.1	1	1	11	33	4	2	3	2	146	12	215	26.841
1.2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.3	5	4	160	106	4	4	19	12	116	112	542	67.665
1.4	4	3	76	96	9	3	16	12	88	113	420	52.434
1.5	-	1	6	13	3	-	4	2	5	11	45	5.618

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง ๆ อาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากมากกว่า 1 ลักษณะ

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากประเภทที่มีความสำคัญด้านประวัติ-
การพิมพ์ จำนวน 801 ชื่อเรื่องนั้น เป็นหนังสือหายากที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัดมากที่สุด จำนวน
542 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 67.665 รองลงมาได้แก่ หนังสือฉบับพิมพ์ครั้งแรก จำนวน
420 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.434 หนังสือเก่าที่มีความสำคัญเป็นเอกสารปฐมภูมิด้านประวัติ-
การพิมพ์ของประเทศไทย คือ สัตพิมพ์ในช่วงระยะ 50-80 ปีแรกของพัฒนาการด้านการพิมพ์ใน
ประเทศ จำนวน 215 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.841 ส่วนหนังสือที่สัตพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2485-
2487 เป็นหนังสือหายากที่มีจำนวนน้อยที่สุดจำนวน 45 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.618 และใน
จำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์นี้ ไม่มีหนังสือเล่มใดที่เป็นหนังสือปกอ่อนประเภทบันเทิง
คดีจากโรงพิมพ์ราษฎร์เจริญ หรือโรงพิมพ์อื่น ๆ ที่พิมพ์หนังสือปกอ่อนประเภทเดียวกัน

หนังสือหายากที่มีการพิมพ์จำนวนจำกัด จำนวน 542 ชื่อเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นหนังสือที่สัต
พิมพ์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ จำนวน 445 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 82.103

หนังสือที่สัตพิมพ์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ นี้ สามารถจำแนกตามวาระโอกาสที่สัตพิมพ์
ดังปรากฏในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของหนังสือที่สัตพิมพ์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ จำแนกตามวาระ
โอกาสที่พิมพ์

N = 445

วาระโอกาส	จำนวน	ร้อยละ
งานฌาปนกิจศพ	338	75.955
งานกฐิน	43	9.663
งานวันเกิด	23	5.169
งานพระราชพิธี	16	3.595
อื่น ๆ	25	5.618
รวม	445	100

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่าหนังสือที่จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสต่าง ๆ จำนวน 445 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ในงานฌาปนกิจศพมากที่สุด จำนวน 338 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 75.995 รองลงมาได้แก่ หนังสือที่จัดพิมพ์ในงานกฐิน จำนวน 43 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.663 งานวันเกิด 23 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.169 งานพระราชพิธี 16 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.595 และหนังสือที่จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสอื่น ๆ อาทิ งานอุปสมบท งานฉลองสมณศักดิ์ งานฉลองพระรูป ฯลฯ จำนวน 25 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.618

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากประเภทที่ 1 เนื้อหา เป็นที่กล่าวขวัญถึง (Reputations) จำแนกตามลักษณะของหนังสือหายาก

N = 271

หมวดหมู่ หนังสือหายาก ประเภทที่ 2	หนังสือที่กล่าวขวัญถึง (Reputations)											
	เปิดตัว ประวัติ	ปรัชญา	คำสอน	ภาษา - คำศัพท์	วิทยา - คำศัพท์	วิทยา ประยุกต์	ศิลปะและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- คำศัพท์	รวม	ร้อยละ	
2	2	-	25	20	2	1	2	1	180	38	271	100
2.1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.2	-	-	1	1	-	-	-	-	5	2	9	3.321
2.3	-	-	-	3	-	-	-	-	3	-	6	2.214
2.4	2	-	24	17	2	1	2	1	175	37	261	96.310

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่ง อาจมีคุณลักษณะของหนังสือหายากมากกว่า 1 ลักษณะ

จากตารางที่ 13 หนังสือหายากภาษาไทยประเภทที่มีเนื้อหาเป็นกวีกล่าวขวัญถึง (Reputations) เมื่อนำมาจำแนกตามลักษณะของหนังสือหายาก 4 ลักษณะ พบว่า ในจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยที่มีเนื้อหาเป็นกวีกล่าวขวัญถึง (Reputations) จำนวน 271 ชื่อเรื่องนั้น เป็นพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระนิพนธ์ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ พระนิพนธ์ในพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ และหนังสือที่ได้รับรางวัล หรือชนะการประกวด มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 261 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 96.310 รองลงมาได้แก่ หนังสือที่เป็นผลงานเพียงเรื่องเดียว หรือเป็นผลงานเพียงส่วนน้อยที่แตกต่างไปจากผลงานส่วนใหญ่ของนักเขียนนั้น จำนวน 9 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.321 ส่วนหนังสือที่มีเนื้อหาอุกฤษ หรือเป็นการปลอมแปลงวรรณกรรม มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.214 เป็นที่น่าสังเกตว่า ในจำนวนหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้งหมด ไม่มีหนังสือเล่มใดเป็นหนังสือที่รัฐบาลประกาศให้เป็นหนังสือต้องห้าม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากประเภทหนังสือเก่าที่มีสภาพบูรณภาพเสื่อมลงตามลักษณะของหนังสือหายาก

N = 522

หมวดหมู่ หนังสือหายาก ประเภทที่ 3	หนังสือเก่าที่มีสภาพบูรณภาพเสื่อมลงตาม										
	เปิดเตีลีด	ปรัชญา	คำสนา	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปะและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- ศาสตร์	ร้อยละ
3	2	8	27	142	10	4	23	5	166	75	100
3.1	2	9	72	133	8	2	16	5	147	65	87.931
3.2	1	5	28	39	4	4	12	2	41	24	30.651
3.3	-	-	4	14	-	-	2	3	12	13	9.195
3.4	-	-	2	-	-	1	-	-	2	2	1.341

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่งอาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากมากกว่า 1 ลักษณะ

จากตารางที่ 14 หนังสือหายากประเภทหนังสือเก่าที่มีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์ หรือมีสภาพรูปเล่มสวยงาม มีจำนวนทั้งสิ้น 522 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือเก่าที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันโดยมีสภาพรูปเล่มสมบูรณ์มากที่สุด จำนวน 459 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 87.931 รองลงมาได้แก่ หนังสือซึ่งใช้วัสดุมีค่าจัดทำอย่างประณีตสวยงาม (Deluxe Editions) จำนวน 160 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.651 หนังสือที่มีภาพประกอบที่มีคุณค่า จำนวน 48 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.195 และหนังสือที่มีขนาดและรูปเล่มต่างไปจากธรรมดา มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 7 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.341

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากประเภทที่สืบประวัติการครอบครอง จำแนกตามลักษณะของหนังสือหายาก

N = 612

หมวดหมู่ หนังสือหายาก ประเภทที่ 4	ประวัติการครอบครอง											
	เบ็ดเตล็ด	ปรัชญา	คำสอน	สังคม- ศาสตร์	ภาษา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์	วิทยา- ศาสตร์ ประยุกต์	ศิลปะและ การบันเทิง	วรรณคดี	ประวัติ- ศาสตร์	รวม	ร้อยละ
4	3	5	118	112	13	4	16	10	227	104	612	100
4.1	1	1	63	44	4	-	7	4	38	79	241	39.379
4.2	-	1	55	27	6	2	5	5	168	27	296	48.366
4.3	2	3	59	70	8	2	11	6	87	45	293	47.876

หมายเหตุ หนังสือหายากเล่มหนึ่งอาจมีคุณสมบัติของหนังสือหายากมากกว่า 1 ลักษณะ

จากตารางที่ 15 หนังสือหายากประเภทหนังสือที่มีประวัติการครอบครองมีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 612 ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่มีบรรณสิทธิ์ (bookplate) คือป้าย หรือตราประจำตัวของ เจ้าของหนังสือมากที่สุด จำนวน 296 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.366 รองลงมาได้แก่ หนังสือฉบับที่มีลายมือชื่อ หรือข้อความที่เจ้าของเดิมเขียนไว้ในเล่ม 293 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 47.876 ส่วนหนังสือที่มีภาพของผู้แต่ง หรือเจ้าของหนังสืออยู่ในเล่ม มีจำนวนน้อยที่สุด จำนวน 241 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.379

จากการสำรวจหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯในคฤนัยนาริปเพื่อการวิจัยทาง สังคมศาสตร์ พบว่าหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ เป็นหนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2416-2487 ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำแนกหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯ ตามปีที่พิมพ์หนังสือ ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 หนังสือที่พิมพ์ในช่วงระยะ 50 ปีแรกของพัฒนาการด้านการพิมพ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2379-2429)

กลุ่มที่ 2 หนังสือที่พิมพ์ในช่วงระยะ 30 ปีต่อมาของพัฒนาการด้านการพิมพ์ในประเทศไทย (พ.ศ. 2430-2460)

กลุ่มที่ 3 หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2461-2484

กลุ่มที่ 4 หนังสือที่พิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2485-2487

จากนั้นนำหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯแต่ละกลุ่มมาจำแนกตามหมวดหมู่วิชา เพื่อ ทราบถึงความนิยมหนังสือในหมวดวิชาต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ดังที่ปรากฏในตารางที่ 16 ถึง ตารางที่ 19

ส่วนตารางที่ 20 ตารางที่ 22 ผู้วิจัยได้นำจำนวนหนังสือในแต่ละกลุ่มมาจำแนกตาม โรงพิมพ์ เพื่อทราบถึงแหล่งผลิตหนังสือในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2379-2429 จำแนกตามหมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
เบ็ดเตล็ด	-	-
ปรัชญา	-	-
คำล้นา	2	66.667
สังคมศาสตร์	1	33.333
ภาษาศาสตร์	-	-
วิทยาศาสตร์	-	-
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	-	-
ศิลปะและการบันเทิง	-	-
วรรณคดี	-	-
ประวัติศาสตร์	-	-
รวม	3	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 16 พบว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2379-2429 มีจำนวน 3 ชื่อเรื่อง และเป็นหนังสือในหมวดคำล้นามากที่สุด จำนวน 2 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 66.667 รองลงมาได้แก่ หนังสือในหมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 1 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 33.333

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2430-2460 จำแนกตามหมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
เบ็ดเตล็ด	1	0.472
ปรัชญา	1	0.472
คำลันา	9	4.245
สังคมศาสตร์	32	15.094
ภาษาศาสตร์	4	1.887
วิทยาศาสตร์	2	0.943
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	3	1.415
ศิลปและการบันเทิง	2	0.943
วรรณคดี	146	68.868
ประวัติศาสตร์	12	5.661
รวม	212	100

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทย ส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2430-2460 มีจำนวน 212 ชื่อเรื่อง หมวดวิชาที่ได้รับการ จัดพิมพ์มากที่สุดได้แก่ หมวดวรรณคดี จำนวน 146 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 68.868 รองลงมา ได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 32 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.094 หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 12 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.661 หมวดคำลันา จำนวน 9 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.245 ส่วนหมวดวิชาที่ได้รับการจัดพิมพ์น้อยที่สุด ได้แก่หมวดเบ็ดเตล็ด และหมวดปรัชญา หมวดละ 1 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.472

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2461-2484 จำแนกตามหมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
เบ็ดเตล็ด	4	0.618
ปรัชญา	9	1.391
คำสอน	174	26.894
สังคมศาสตร์	160	24.730
ภาษาศาสตร์	13	2.009
วิทยาศาสตร์	4	0.618
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	20	3.091
ศิลปะและการบันเทิง	11	1.700
วรรณคดี	134	20.711
ประวัติศาสตร์	118	18.238
รวม	647	100

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2461-2484 มีจำนวนทั้งสิ้น 647 ชื่อเรื่อง หมวดวิชาที่ได้รับการจัดพิมพ์มากที่สุดได้แก่ หมวดคำสอน จำนวน 174 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.894 รองลงมาได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 160 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.730 หมวดวรรณคดี จำนวน 134 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.711 หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 118 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.238 ส่วนหมวดวิชาที่ได้รับการจัดพิมพ์น้อยที่สุด ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด และหมวดวิทยาศาสตร์ ได้รับการจัดพิมพ์ หมวดวิชาละ จำนวน 4 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.618

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2485-2487 จำแนกตามหมวดหมู่วิชา

หมวดหมู่	จำนวน	ร้อยละ
เบ็ดเตล็ด	-	-
ปรัชญา	1	2.222
คำล้นา	6	13.333
สังคมศาสตร์	13	28.889
ภาษาศาสตร์	3	6.667
วิทยาศาสตร์	-	-
วิทยาศาสตร์ประยุกต์	4	8.889
ศิลปะและการบันเทิง	2	4.445
วรรณคดี	5	11.111
ประวัติศาสตร์	11	24.444
รวม	45	100

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2485-2487 มีจำนวน 45 ชื่อเรื่อง. หมวดวิชาที่ได้รับการจัดพิมพ์มากที่สุด ได้แก่ หมวดสังคมศาสตร์ จำนวน 13 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.889 รองลงมาได้แก่ หมวดประวัติศาสตร์ จำนวน 11 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.444 หมวดคำล้นา จำนวน 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.333 หมวดวรรณคดี 5 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.111 ส่วนหมวดวิชาที่ได้รับการจัดพิมพ์น้อยที่สุด ได้แก่ หมวดปรัชญา จำนวน 1 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.222 และหมวดวิชาที่ไม่ได้รับการจัดพิมพ์เลย ได้แก่ หมวดเบ็ดเตล็ด และหมวดวิทยาศาสตร์

หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ทั้ง 4 กลุ่มนี้ เมื่อนำมาจำแนกตามโรงพิมพ์ พบว่าหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์กลุ่มที่ 1 คือ หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2379-2429 ทั้ง 3 ชื่อเรื่อง จัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์ปากคลองบางกอกใหญ่ จำนวน 1 ชื่อเรื่อง โรงพิมพ์อาหรับราตรี จำนวน 1 ชื่อเรื่อง และไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ จำนวน 1 ชื่อเรื่อง

หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2430-2460 จำนวน 212 ชื่อเรื่อง ส่วนใหญ่จัดพิมพ์จากโรงพิมพ์ผู้มีการจำรูญ จำนวน 66 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 31.132 รองลงมาได้แก่ หนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์ไทย จำนวน 18 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.491 โรงพิมพ์อักษรนิติ จำนวน 17 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.019 โรงพิมพ์ทองหล่อไทย จำนวน 14 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.604 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร จำนวน 13 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 6.132 และหนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ จำนวน 44 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.755 ดังปรากฏในตารางที่ 20

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ฯที่สวดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2430-2460 จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือฯ	ร้อยละ
โรงพิมพ์คุ้งกาจราษฎร์	66	31.132
โรงพิมพ์ไทย	18	8.491
โรงพิมพ์อักษรนิติ	17	8.019
โรงพิมพ์กองสมุหไทย	14	6.604
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	13	6.132
โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ	8	3.773
โรงพิมพ์กรุงเทพฯเตลีเมล์	7	3.302
โรงพิมพ์ศาลบรรณนิติ	6	2.830
โรงพิมพ์อื่น ๆ	19	8.962
ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	44	20.755
รวม	212	100

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2461-2484 จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือ	ร้อยละ
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	228	35.240
โรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ	49	7.574
โรงพิมพ์อักษรนิติ	38	5.873
โรงพิมพ์พระจันทร์	36	5.564
โรงพิมพ์กรมแผนที่	24	3.709
โรงพิมพ์ไทย เขษม	15	2.318
โรงพิมพ์กรุงเทพฯ เดลิแมล์	15	2.318
โรงพิมพ์ศรีหงส์	12	1.855
โรงพิมพ์ไทย	11	1.700
โรงพิมพ์อื่น ๆ	108	16.693
ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	111	17.156
รวม	647	100

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2461-2484 จำนวน 647 ชื่อเรื่องนั้น เป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากรมากที่สุดจำนวน 228 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.240 รองลงมาได้แก่ หนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์บำรุงนุกูลกิจ จำนวน 49 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.574 โรงพิมพ์อักษรนิติ จำนวน 38 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.873 โรงพิมพ์พระจันทร์ จำนวน 36 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 5.564 โรงพิมพ์กรมแผนที่ จำนวน 24 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 3.709 และมีหนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ จำนวน 111 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.156

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของหนังสือหายากภาษาไทยส่วนพระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง
พ.ศ. 2485-2487 จำแนกตามโรงพิมพ์

โรงพิมพ์	จำนวนหนังสือฯ	ร้อยละ
โรงพิมพ์พระจันทร์	6	13.333
โรงพิมพ์กรมแผนที่	6	13.333
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	5	11.111
โรงพิมพ์ไทยเกษม	4	8.889
โรงพิมพ์พาณิชย์คู่ผล	4	8.889
โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร	3	6.667
โรงพิมพ์อื่น ๆ	16	35.556
ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์	1	2.222
รวม	45	100

จากตารางที่ 22 ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า หนังสือหายากภาษาไทยส่วน
พระองค์ที่จัดพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2485-2487 จำนวน 45 ชื่อเรื่องนั้น เป็นหนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์
พระจันทร์ และโรงพิมพ์กรมแผนที่มากที่สุด โดยจัดพิมพ์แต่ละ 6 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 13.333
รองลงมาได้แก่ หนังสือที่พิมพ์จากโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 5 ชื่อเรื่อง คิดเป็น
ร้อยละ 11.111 โรงพิมพ์ไทยเกษม จำนวน 4 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.889 โรงพิมพ์พาณิชย์-
คู่ผล จำนวน 4 ชื่อเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.889 โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร จำนวน 3 ชื่อ-
เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 7.667 และเป็นหนังสือที่ไม่ปรากฏชื่อโรงพิมพ์ จำนวน 1 ชื่อเรื่อง
คิดเป็นร้อยละ 2.222